

torahelohim.org

תורת אלהים: נספח 3: הציצית (חוטים, גדילים, פתילים)

המצווה לזכור את המצוות

ההוראה לגבי הציצית

מצוות הציצית, שניתנה על ידי ה' באמצעות משה במהלך ארבעים שנות הנדודים במדבר, מצווה על בני ישראל—בין אם ילידי הארץ ובין אם גרים—לעשות פתילים (ציצית [ציצת], כלומר חוטים, גדילים, ציציות) בקצות בגדיהם ולשלב חוט תכלת בין הפתילים.

סמל פיזי זה משמש להבחין את חסידי ה', ומשמש תזכורת מתמדת לזהותם ולמחויבותם למצוותיו.

חשיבותו של חוט התכלת

שילובו של חוט התכלת—צבע המקושר לעיתים קרובות לשמים ולקדושה—מדגיש את משמעותה וקדושתה של תזכורת זו. מצווה זו הוגדרה כמצווה לדורות, דבר המצביע על כך שאינה מוגבלת לתקופה מסוימת אלא נועדה להישמר באופן רציף:

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצֵת עַל כְּנָפֵי בְגָדֵיהֶם לְדֵרֹתָם וְנָתַנוּ עַל צִיצֵת הַכֹּהֵן פְּתִיל תְּכֵלֶת. וְהָיָה לָכֶם לְצִיצֵת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרָי לַבְּכֵם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אֲתֶם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם. לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתֵי וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם" (במדבר ט"ו 37-40).

הציצית ככלי קדוש

הציצית אינה קישוט בלבד; היא כלי קדוש שנועד להנחות את עם ה' לציות למצוות. מטרתה ברורה: למנוע מהמאמינים ללכת אחר תאוות ליבם ולהובילים לחיים של קדושה לפני ה'.

על ידי לבישת ציצית, חסידי ה' מבטאים את מסירותם למצוותיו ומזכירים לעצמם מדי יום את בריתם עמו.

לגברים בלבד או לכולם?

הטרמינולוגיה העברית

אחת השאלות הנפוצות ביותר בנוגע למצווה זו היא האם היא חלה בלעדית על גברים או על כולם. התשובה טמונה במונח העברי שבו נעשה שימוש בפסוק זה, בני ישראל (בְּנֵי יִשְׂרָאֵל), שפירושו "בני ישראל" (בלשון זכר).

עם זאת, בפסוקים אחרים שבהם ה' נותן הנחיות לכלל הקהילה, נעשה שימוש בביטוי כל-קהל ישראל (כֹּל-קְהַל יִשְׂרָאֵל), שפירושו "קהל ישראל", מה שמעיד בבירור על כלל הקהילה (ראה יהושע ח' 35; דברים ל"א 11; דברי הימים ב' ל"ד 23).

ישנם גם מקרים שבהם מופנית פנייה כללית לאוכלוסייה באמצעות המילה *עם* (עם), שפירושה פשוט "עם" והיא ניטרלית מגדרית. לדוגמה, כאשר ה' נתן את עשרת הדיברות: "וַיֵּרַד מֶשֶׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם" (שמות י"ט 25).

בחירת המילים לגבי מצוות הציצית במקור העברי מצביעה על כך שהיא נועדה באופן ספציפי לבנים ("גברים") של ישראל.

נוהג הציצית בקרב נשים כיום

בעוד שנשים יהודיות מודרניות מסוימות ונשים גויות משיחיות נהנות לקשט את בגדיהן במה שהן מכנות *ציציות*, אין כל אינדיקציה לכך שמצווה זו נועדה לחול על שני המינים.

כיצד ללבוש ציצית

הציציות צריכות להיות מחוברות לבגד: שתיים מלפנים ושתיים מאחור, למעט בזמן הרחצה (כמובן). יש הרואים בלבישתן בזמן השינה עניין אופציונלי. אלו שאינם לובשים אותן בזמן השינה מסתמכים על ההיגיון שמטרת הציצית היא להיות תזכורת חזותית, אשר אינה יעילה בזמן שינה.

הגיית המילה ציצית היא (צִיצִית), וצורת הרבים היא ציציות (צִיצִיּוֹת) או פשוט ציצית.

אין צורך בגוון כחול מסוים

חשוב לציין כי הכתוב אינו מציין את הגוון המדויק של הכחול (או הארגמן) הנדרש לחוט. ביהדות המודרנית, רבים נמנעים משימוש בחוט התכלת, בטענה כי הגוון המדויק אינו ידוע, ולכן משתמשים אך ורק בחוטים לבנים בציציותיהם. עם זאת, אם הגוון הספציפי היה קריטי, אין ספק שה' היה מספק הבהרה לכך.

עיקר המצווה טמון בציות ובהזכרת מצוות ה' באופן מתמיד, ולא בדיוק בגוון הצבע.

שלושה סוגים של ציציות עבור הנוצרי. אחד מקיים את המצווה (במדבר טו:לז-מ) ושניים לא.

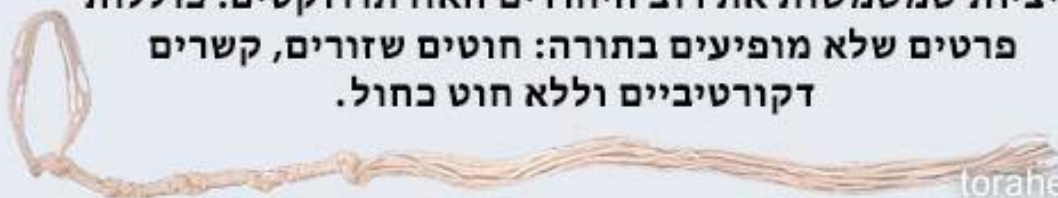
ציצית כפי שמצווה בתורה. פשוטה להכנה. בלי קשרים דקורטיביים, בלי חוטים שזורים ורק חוט כחול אחד.

ציציות שמשמשות חלק מהיהודים האורתודוקסים והתנועה המשיחית. כוללות פרטים שלא מופיעים בתורה: חוטים שזורים, קשרים דקורטיביים ושני חוטים כחולים.

ציציות שמשמשות את רוב היהודים האורתודוקסים. כוללות פרטים שלא מופיעים בתורה: חוטים שזורים, קשרים דקורטיביים וללא חוט כחול.

torahelohim.org

הסמליות של חוט התכלת

יש המאמינים כי חוט התכלת מסמל את המשיח, אך אין לכך כל תמיכה בכתבי הקודש, על אף שהרעיון עשוי להיות מושך.

אחרים מנצלים את היעדר המגבלה על צבעי שאר החוטים—למעט הדרישה כי אחד מהם יהיה כחול—ליצירת ציציות צבעוניות ורבגוניות. אין זה מומלץ, שכן הדבר מבטא חוסר רצינות כלפי מצוות ה' ואינו מועיל מבחינה רוחנית.

הקשר ההיסטורי של הצבעים

בימי המקרא, צביעת חוטים הייתה יקרה, ולכן סביר מאוד להניח שהציציות המקוריות היו עשויות מצבעי הצמר הטבעיים של כבשים, עזים או גמלים, שנעו בין לבן לבז'. אנו ממליצים להיצמד לגוונים טבעיים אלו.

מספר החוטים

הנחיות הכתובים לגבי חוטים

הכתובים אינם מציינים כמה חוטים צריכים להיות בכל ציצית. הדרישה היחידה היא שאחד מהחוטים יהיה כחול.

ביהדות המודרנית, הציציות נעשות בדרך כלל מארבעה חוטים המקופלים לכדי שמונה חוטים בסך הכול. כמו כן, נהוג לקשור בהן קשרים, שנחשבים לחובה. עם זאת, השימוש בשמונה חוטים וקשרים הוא מסורת רבנית חסרת בסיס מקראי.

עשה בעצמך את הציצית שלך

לפי המצווה שבמדבר

ט"ו:ל"ז-מ

[הורד קובץ PDF](#)

מספר מוצע: חמישה או עשרה חוטים

לצורך קיום המצווה, אנו ממליצים להשתמש בחמישה או בעשרה חוטים לכל ציצית. מספר זה נבחר משום שאם מטרת הציצית היא להזכיר לנו את מצוות ה', ראוי שמספר החוטים יתאים ל**עשרת הדיברות**.

אמנם יש יותר מעשר מצוות בתורת ה', אך שני לוחות הברית המוזכרים בשמות כ' שימשו במשך דורות כסמל לכלל תורתו של אלוהים. **הסמליות במספרי החוטים**

במקרה זה:

- **עשרה חוטים** יכולים לייצג את עשרת הדיברות בכל ציצית.
- **חמישה חוטים** יכולים לסמל חמישה דיברות בכל לוח, אם כי לא ידוע בוודאות כיצד חולקו הדיברות בין שני הלוחות.

רבים משערים (ללא ראיה) כי לוח אחד הכיל ארבעה דיברות הקשורים ליחסים עם ה', ואילו השני הכיל שישה דיברות הקשורים ליחסים עם אחרים.

כך או כך, בחירת חמישה או עשרה חוטים היא רק המלצה, שכן ה' לא מסר פרט זה למשה.

“לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם”

כלי חזותי לציות

הציצית, עם חוט התכלת שבה, משמשת ככלי חזותי לעזור לעבדי ה' לזכור ולקיים את כל מצוותיו. הפסוק מדגיש את חשיבות אי-הליכה אחר תאוות הלב והעיניים, העלולות להוביל לחטא. במקום זאת, על חסידי ה' להתמקד בציות למצוותיו.

עיקרון על-זמני

עיקרון זה הוא נצחי, וחל הן על בני ישראל הקדומים והן על מאמינים כיום, אשר נקראים להישאר נאמנים למצוות ה' ולהימנע מפיתויי העולם. כאשר ה' מצווה אותנו לזכור משהו, זה משום שהוא יודע שאנו נוטים לשכוח.

מחסום מפני חטא

"להשכיח" אין פירושו רק אי-זכירת המצוות אלא גם כישלון ביישומן. כאשר אדם עומד לבצע חטא ומביט בציציותיו, הוא נזכר כי ישנו אלוהים שנתן לו מצוות, ואם מצוות אלה אינן נשמרות, יהיו לכך השלכות.

במובן זה, הציצית משמשת כמחסום מפני חטא, ועוזרת למאמינים להישאר מודעים לחובותיהם ולדבוק באמונתם בה'.

"כָּל מְצוֹתַי"

קריאה לציות מוחלט

שמירה על כל מצוות ה' היא חיונית לשמירה על קדושה ונאמנות לו. הציציות על הבגדים משמשות סמל מוחשי המזכיר לעבדי ה' את מחויבותם לחיות חיי קדושה וצייתנות.

להיות קדוש—להיות מופרש עבור ה'—הוא נושא מרכזי לאורך כל המקרא, והמצווה הזו מספקת דרך מוחשית לעבדי ה' להישאר מודעים לחובתם לקיים את מצוותיו.

חשיבות הביטוי "כָּל מְצוֹתַי"

חשוב לשים לב לשימוש בשם העצם העברי כָּל (כָּל), המדגיש את הצורך לקיים לא רק חלק מהמצוות—כפי שנעשה כמעט בכל קהילה דתית כיום—אלא את "החבילה" כולה שניתנה לנו.

מצוות ה' הן למעשה הוראות שיש למלא בנאמנות אם ברצוננו למצוא חן בעיניו. על ידי כך, אנו זוכים להיות נשלחים אל ישוע ולקבל מחילה על חטאינו באמצעות קורבנו המכפר.

התהליך שמוביל לישועה

ריצוי האב באמצעות ציות

ישוע הבהיר כי הדרך לישועה מתחילה בכך שהאדם מרצה את האב באמצעות התנהגותו (תהילים י"ח 22-24). כאשר האב בוחן את ליבו של האדם ומאשר את נטייתו לציות, רוח הקודש מכוונת את אותו אדם לשמור את כל מצוותיו הקדושות.

תפקיד האב בהובלה אל ישוע

לאחר מכן, האב שולח, או "נותן במתנה", את האדם הזה לישוע:
"איש לא יוכל לבוא אליי, אם לא ימשכהו האב אשר שלחני, ואני אקים אותו ביום האחרון" (יוחנן ו' 44).
וכן:
"זה רצון שולחי, שלא אאבד מכל אשר נתן לי, כי אם אקים אותו ביום האחרון" (יוחנן ו' 39).

הציציות כתזכורת יומיומית

הציציות, בתור תזכורת חזותית ופיזית, ממלאות תפקיד חיוני בתהליך זה, ומשמשות ככלי יומיומי לעזור לעבדי ה' להישאר יציבים בציות ובקדושה.

מודעות מתמשכת זו לכל מצוותיו אינה אופציונלית אלא היבט בסיסי של חיים המוקדשים לה' ובהתאמה לרצונו.

ישוע והציצית

ישוע המשיח, בחייו, הדגים את חשיבות קיום מצוות ה', כולל לבישת ציציות בבגדיו. כאשר אנו קוראים את המונח היווני המקורי (κράσπεδον) (kraspedon), שפירושו ציציות, חוטים, גדילים, שוליים], ברור שזהו הדבר שבו נגעה האישה שסבלה מדימום כדי לקבל רפואה:

"והנה אישה, אשר הייתה זבת דם שנים עשרה שנה, נגשה מאחוריו ותגע בציצית בגדו" (מתי ט' 20). באופן דומה, בבשורת מרקוס, אנו רואים כי רבים ביקשו לגעת בציציות של ישוע, מתוך הכרה בכך שהן מסמלות את מצוות ה' העוצמתיות, המביאות ברכות וריפוי: "ובכל מקום אשר יבוא—אל כפרים, ערים או שדות—הניחו את החולים ברחובות והתחננו אליו שיגעו אף בציציות בגדו, וכל אשר נגעו בו נרפאו" (מרקוס ו' 56).

חשיבות הציציות בחייו של ישוע

תיאורים אלה מדגישים כי ישוע שמר בנאמנות על מצוות לבישת ציציות כפי שנצטווה בתורה. הציציות לא היו רק אלמנט דקורטיבי, אלא סמלים עמוקים של מצוות ה', שישוע גילם ושמר עליהן.

ההכרה של האנשים בציציות כנקודת חיבור עם כוח אלוהי מדגישה את תפקיד הציציות לתורת ה' בהבאת ברכות וניסים. קיומו של ישוע במצווה זו משמש דוגמה עוצמתית לעוקביו לעשות כמוהו; לא רק בנוגע לציציות, אלא לכל מצוות אביו, כגון [השבת](#), [המילה](#), [השיער והזקן](#), ו[מאכלים אסורים](#).